

Dr. Gerő Péter:

Az újragondolás kényszere és lehetősége

22. MELlearN Felsőoktatási Lifelong Learning Konferencia
2026. június 5.

A tanulás segítő szerepkörei (és vajon ezek gépesíthetőek-e?)

Ha a tanulás a tanuló tevékenysége és a mentálisan ép ember tanulási képessége korlátlan – akkor annak kell, hogy oka legyen, ha a tanulás megakad.

Ez viszont időnként szükségszerűen bekövetkezik – vagy legalábbis olyan változások adódhatnak, hogy a korábbi módon nem folyhat a tanulás tovább.

Nem azt a kérdést teszem fel, hogy hogyan lehet a tanulást segíteni, hanem hogy hogyan lehet a tanulás megakadása után továbblépni.

Mitől akadhat meg a tanulás?

A tanuló akkor akad meg a tanulásban,

- 1) ha nem jut hozzá az elsajátítandó ismeretekhez;
- 2) ha nem tudja értelmezni azokat;
- 3) ha az alkalmazás, a begyakorlás ütközik nehézségbe;
- 4) ha magával a tanulás módszerével vannak gondjai;
- 5) vagy ha a tanulási folyamat valamelyik környezeti eleme akadályozza.

A legutóbbi: szervezési kérdés; a tanulás-módszertan keretein kívül esik.

Az előtte felsorolt négy akadály viszont négy segítő szerepkört definiál.

Ha a tanuló attól akad meg a tanulásban, hogy nem jut hozzá az elsajátítandó ismeretekhez:

ezen az előadói (ismeretközlői) szerepkörrel lehet segíteni.

Az előadó (mint ismeretközlő) helyettesíthető-e géppel? Igen! Akár az egész „Gutenberg-korszak” legjellemzőbb mozzanatának is mondhatjuk azt, hogy konzerválhatóak és tömegekhez juttathatóak el „a legjobbak” közlései.

Ha a tanuló attól akad meg a tanulásban, hogy nem tudja értelmezni az elsajátítandó ismereteket:

a megértést segítő szerepkör: a konzulens.

A konzulens tevékenysége adott határig (a Gyakori Kérdések szintjéig) gépesíthető: helyettesíthető a „konzervvel”. De aki a választ nem érti: előfordulhat, hogy a kérdést sem tudja megfogalmazni.

Ha a tanuló attól akad meg a tanulásban, hogy az alkalmazás, a begyakorlás ütközik nehézségbe:

ezen a mentori szerepkörrel lehet segíteni, amikor „az öreg szaki”-tól el lehet lesni a szakmai fogásokat.

A mentor aligha „gépesíthető”, hiszen ő: az a szakmai és viselkedési minta, amelyhez a tanuló, tanulmányai végeztével, egyre inkább hasonlítani fog (az adott tevékenység tekintetében legalábbis).

Ha a tanuló attól akad meg a tanulásban, hogy magával a tanulás módszerével vannak gondjai:

a tanulási folyamatot segítő szerepkör: a tutor.

A tutori szerepkör gépesíthetőség szempontjából a konzulensi szerepkörhöz hasonlít. Az „adott határ” pedig ebben az esetben sokkal közelebb van, hiszen aki tanulási gonddal küzd, ezt nemcsak megfogalmazni nem tudja, de sok esetben észre sem veszi (és ha észrevenné, talán nem tudná – vagy nem akarná – közölni). Itt az emberi „beleérzésnek” nagy szerepe lehet.

Négy szerepkör = négy személy?

A felsorolt négy szerepkör között egyetlenegy összeférhetetlenség van csak: a tutor nem értékelhet, nem osztályozhat (nem lehet tutor olyasvalaki, aki bármiben is értékel, osztályoz). Aki értékel, osztályoz, az nem várhatná, hogy a tanuló őszintén beszámol neki minden tanulási nehézségéről...

Egyebekben az adott személy szakmai és pedagógiai felkészültségén, tehetségén kívül csak az időbeosztása, terhelhetősége akadályozhatja meg, hogy több szerepkört is betöltsön.

Két varázsmondat:

Neked ez fontos.

Ennek az elsajátítására képes vagy.

Amíg ezt a tanuló így érzi, addig ösvényt vág a tudásig.

